Jugoslávie 1984

Zaznamenával Martin

Úvodem

Nevím, jestli se čtenářům obdobných deníků podařilo zaregistrovat, ale v letech 1980 a 1982 se nám v Jugoslávii líbilo a proto i letos požádal iniciátor těchto akcí – tatínek – o přidělení devizového příslibu pro cestu do Jugoslávie. V případě, že bychom ho nedostali, rozhodovali jsme se putovat po vlastech Českých. Vše tomu už nasvědčovalo, protože v březnu, v období rozdávání devizových příslibů, jsme jej nedostali. O to větší překvapení nás čekalo v půlce června, když jsme jej, bez odvolávání se, dostali. A aby to nebylo tak jednotvárné, Československá banka mě započítala za půl člověka. Mi to ani tak nevadilo, jako že to spíše omezilo naše plány na vykupování Jugoslávských obchodů. Po znovuzvážení všech pro i proti jsme se rozhodli jet.

Co asi následovalo po tomto rozhodnutí si každý dovede představit. Vypracování nezbytných seznamů věcí a pravděpodobného plánu cesty a další věci analogicky se opakujících po vzoru minulých Jugoslávií. Poněkud vzruchu vzbudilo rozhodnutí koupit stan, jelikož v dané době byl v Ostravě pouze jeden kus. Také váhání, zda jet s nebo bez přívěsu, zabralo dost času. Nakonec jsme jeli bez přívěsu a tatínek nám slíbil, že nám to vysvětlí – snad časem. Termín našeho odjezdu se blížil a žádné horečné chystání věcí, konzerv se nekonalo. Teprve dna dny před odjezdem tatínek sbalil všechny náhradní díly auta, den před odjezdem se maminka zhroutila a říkala, že nikam nejede. Toto by se sice dalo zahrnout do okruhu těch analogicky se opakujících věcí, ale tento záchvat byl silnější a přetrval delší dobu. Také jsme sbalili ohrádku, konzervy a připravili jsme si své věci (tzn. šaty, ručníky aj.).

Poznámka: Zapomněl jsem říct, že s námi nejede Petr, který chce mít konečně prázdniny sám pro sebe.

1. den – čtvrtek 12. 7. 1984

Dobalili jsme auto a opustili rodný dům na dost dlouhou dobu. To, že si všichni oddechli, vyjadřovala i nálada v autě – uvolněná, spíše veselejšího rázu. Bylo teplo, lepěji řečeno horko, a tak jsme ani neměli moc veliký hlad, lépe řečeno žádný. Stavili jsme se v Piešťanech (kde maminku plně neuspokojilo koupení šesti piv). Zde jsme sice, pravda, chvilku hledali obchodní centrum, ale ještě ne příliš spokojenou mysl maminky uspokojilo šest piv, které jsme vzali sebou. Petrovi jsme domů poslali pohled s přáním, aby nejen sousedům, ale i nám zaléval kvítka a přesvědčeni, že pro hladký průběh dovolené jsme udělali vše, vyrazili jsme vstříc Komárnu. Tam nás čekalo nepříjemné překvapení v podobě zavřené benzinpumpy. Těsně před námi přijela cisterna. Zkoušeli jsme vypočítat, kterých pět minut zpoždění to zavinilo a přišli jsme na zajímavou věc, že to zjistit nejde. Po jedné hodině čekání jsme auto naplnili až po okraj a vyrazili k hranici. Tam jsme sice stáli dlouho, ale za to po nás nechtěli ani otevřít kufr.

Do Maďarska jsme vjeli asi o půl páté a čekala nás ještě asi polovina cesty. Zmoženi vedrem jsme zastavili v Shekesfehertvároši, abychom se trochu osvěžili a zakoupili maďarský olej a šampon. Přikoupili jsme si ještě kafe a oranžádu a poměrně osvěženi vyjeli hlouběji do vnitrozemí. Celou dobu řídil tatínek, takže i nyní zasedl za volant on.

Jeli jsme směrem na Mohacz, ke kterému jsme dorazili, když už se stmívalo. Doplněni benzinem a buchtou, zastaveni vojskem za stání v hraničním pásmu, jsme dojeli na hranici. Maďaři na nás štěkali, ale jen málo, na jugoslávské celnici po nás nikdo ani neštěkl.

Opět v lepší náladě – konečně na jugoslávské půdě – jsme v půl jedenácté dojeli do Osjeku. Díky znalosti místního okolí jsme se umyli za teplé letní noci na sice nočním, přesto velmi rušném veřejném koupališti. Zanedlouho jsme sladce spali.

2. den – pátek 13.7.

Spali jsme sladce. Krásný obrat. Ne u všech členů výpravy to ale byla pravda. Nač to dramatizovat, očuchávala nás smečka psů vedená obrovským vlčákem. Maminka budila tatínka, aby je odháněl holí a dělal na ně kšáá. Také jejich vytí a tlapkání tlapkami někomu vadilo. I přesto, že jsem prý byl považován za neoznačkovaný patník, nic jsem neviděl ani neslyšel.

Asi v 8 hodin jsme opustili naše tábořiště a vyjeli do centra, abychom tu získali talony na benzin a hotovost. Zde se nám stala drobná příhoda, která stojí za zaznamenání. Podařilo se nám totiž vymanévrovat z obdélníku jen o málo většího než auto. On totiž nějaký velice chytrý Čech za námi zaparkoval tak, že nám opravdu zbylo půl metru na pojetí vpřed a nula metrů na popojetí vzad. Vzpomínku na to jsme si odnesli oba. On odřený nárazník, my zadní blatník.

Protože nás čekala stejně dlouhá cesta jako včera, ničím jsme se už nezdržovali a vyjeli jsme směrem na Sarajevo. Stala se nezvyklá věc, že k volantu byla připuštěna maminka. Netrvalo to však dlouho, protože tatínek začal vykřikovat: přidej, urveš kolo, tos tam tu díru neviděla, takže byla vystřídána. Tatínek ji utěšoval slovy, že ujela 200 km. Nikde jsme se nezastavovali, nepočítáme-li krátké odpočinkové zastávky, takže se nám jízda zdála strašně jednotvárná, ubíjející vedro tento pocit znásobovalo. Ač nebylo nám souzeno v této jednotvárnosti pokračovat. Odpoledne asi ve 4 hodiny, když jsme projížděli kaňonem řeky Neretvy a když vedro dosahovalo 40 stupňů, v jedoucím autě začal vynechávat motor. Autem to škubalo až hrůza, tatínek znervózněl až hrůza, mamince se zase hrůzně líbilo místo opravy a vypukla hrozná hádka. Mamince se už v tom vedru nechtělo jet a chtěla k moři dojet až zítra, tatínkovi se zase chtělo jet a chtěl dojet dnes. Bohužel se tatínek s trumfem největším vytasil až po dvaceti minutách živé výměny názorů. Co to bylo? No, že je třeba vyzkoušet opravený motor a jet dále.

A tak jsme ještě téhož dne uviděli Junkovy v Živogošče (známí z baráku, schůzka domluvena) a vykoupali se v moři. Protože bylo po cestě vedro způsobující nechut'k jídlu, povečeřeli jsme čtvrteční oběd a já šel spát.

3. den – sobota 14. 7.

I když jsme byli u Junkových v kempu, spali jsme pod širákem, protože se nám nechtělo stavět stan. Ráno, poučeni o jugoslávských cestách a posilněni zmrzlinou, jsme odjeli do Drveniku, kde je trajekt na Hvar. Dlužno dodat, že maminka váhala, zda v cestě pokračovat, či zůstat v Živogošče. Jak vidíte, přesvědčili jsme ji.

Čekání na trajekt Drvenik–Sučuraj

Fronta na trajekt překonala všechna očekávání. Čekali jsme tři hodiny a jeli až čtvrtou lodí, což má slova dokazuje. Naštěstí nám to nevadilo a v poledne jsme byli na cestě do Starigradu, kam jsme dojeli po jedné. Bez potíží jsme našli Bolků stan (známí z pracoviště, schůzka domluvena) a v něm Ivanu Bolkovou, která nám tlumočila taktický plán v budování stanu. Pak jsme šli chytat základní barvu kůže k majáku, kde byl zbytek Bolků a Petříci – známí Bolků a nyní už i naši známí. Kdybych byl Petr, asi bych jim věnoval kapitolu. Naštěstí Petr nejsem. No uvidíme.

Večer jsme konečně postavili stan (provizorně) a šli jsme na víno k Nikolovi (místní vinař). Neobešlo se to pochopitelně bez zmrzliny u Ibrahima za 17 dinárů. Pak jsme se oddělili od

dospělých a my, omladina, jsme se loudali magistrálou do kempu Jurjevac. Zastavili jsme se v restauraci Starigrad na tanečky.

Málem bych zapomněl na velkou ztrátu, která nás postihla. Opotřebením jedné hadičky nám začal téct v motoru benzin, takže se na chvilku dostala rodina do pohybu.

4. den – neděle 15. 7.

Dnes jsme se tedy měli přestěhovat na definitivní místo s naším stanem – hangárem, který se však vedle již dříve postavených svou velikostí zcela ztrácel v davu. Této akce jsem se nezúčastnil, protože se mi podařilo přifařit se na poslední chvíli k Bolkům, kteří jeli na Lážo Blážo. Rodiče, v obavě o zabarvenost své kůže, po přestěhování šli na chvíli k majáku a pak zabydlovali stan. Protože jsem u toho nebyl, doteď nevím, kde mám co hledat.

Co se dělo na Lážo Blážo, malé zátoce skryté lidským zrakům? Petříci dostali šok. Nikdy sem ještě nešli a cestu si představovali daleko kratší, širší, schůdnější, bez křovin a prudkých klesání. Protože zátoka byla opravdu zcela opuštěná, nepočítám-li dva Němce, kteří zde jsou každoročně, svádělo to k opalování se bez plavek, a tak se naše společnost rozlezla na předem vyhlédnuté ještě opuštěnější plácky a já jsem se šel projít po pobřeží. Překvapila mě blízkost Modré zátoky.

Večer se sedělo, my, později narození, jsme šli na zmrzlinu, hráli jsme hercky a šli spát.

Přístaviště Stari Grad

5. den – pondělí 16. 7.

Dnes jsme tedy spali v již definitivně postaveném stanu. Probudili jsme se dost pozdě, a protože Bolci i Petříci jeli navštívit Jelsu, kde jsme už byli, šli jsme po snídani na Arkádu. A aby ta naše dovolená neproběhla úplně hladce a bez problémů, zapomněli jsme doma nejdůležitější část „oběda“ - chleba. Díky operativně změněnému plánu výživy jsme přesto hlady neumřeli a nic zvláštního se nedělo. Překvapila mě dalekost zátoky Zavala.

Večer jsem pak navrhl, abychom si zahráli badminton čtyři se dvěma pálkami, což jsme také uskutečnili. V noci se obvykle spí a tak jsme ulehli také, i když až po zmrzlině.

6. den – úterý 17. 7.

V noci na dnes mě probudily hromy a blesky nikoliv lidí, ale stvořitele. Protože se k tomu přidal déšť, šel jsem ven zavřít okno, za což jsem byl pochválen. Přestože bouřka pokračovala, kupodivu jsem zase usnul.

Dnešní den chtějí Bolci i Petříci jet trajektem do Splitu a ani dnes nemáme v plánu řídit se jejich příkladem. Přestože tatínek neustále viděl modrou oblohu, já viděl jen oblohu úplně zataženou a tak jsem ze stanu nevylézal. Až k večeru mě vyhodili, ale zrovna když se podávala večeře, takže můj odchod byl nevhod. Po večeři jsem procházel Starigrad a v sentimentální náladě jsem se zavázal tohle celé napsat. Snad na mě taky působila snížená oblačnost, snad zima, proti které jsem si vzal hrubý svetr.

7. den – středa 18. 7.

Dnes v noci prý bylo u některých stanů hlučněji než je přípustné, bohužel o tom nic nevím. Po snídani jsme jeli na Modrou zátoku a dvě hodiny čekali na zbylé dvě rodiny. Než si dali kafe, než naškrábali brambory a tak dále, a tak dále.

Večer byl Igor celý hrrr do návštěvy kina a tak jsem pravidelnou zmrzlinu absolvoval jen s Ivanou a Míšou. V restauraci Starigrad jsme si zatančili rock and roll a já zcela vyplivnutý odešel do kempu. Málem jsem zapomněl na večerní badminton, který se jaksi sám zařadil do denního programu.

8. den – čtvrtek 19. 7.

Ráno jsme se rozhodli opět jet s Bolky a Petřky na Modrou zátoku a mé velení ve skrytu duše doufá, že včerejší uječené holčičky tam nebudou. Byly tam, ale už tak moc nekřičely. Večer jsme dlouho do noci hráli při světle lampy badminton.

Cesta do Modré zátoky

To, co se dělo v noci, mohu zaznamenat pouze z vyprávění důvěryhodných lidí. Dalo by se to napsat několika málo slovy – ohromný kravál až do brzkých ranních hodin. Bylo to prý tak, že se vytvořily tři skupiny, které se „zhulákaly" a pak zanikly v jednu, někdo prý blil Bolkům u stanu a paní Bolková lítala v noční košili nazuřená a stěžovala si na recepci, což prý mělo pomoci. Vše jsem zaspal.

9. den – pátek 20. 7.

Dnes ráno se maminka cítila spáleně a tak se rozhodla zůstat v kempu a udělat velké prádlo. Já jsem jel s Bolky a Petříky na Modrou zátoku. Mohu zodpovědně prohlásit, že jejich nálada stoupala se snižováním se oblačnosti. Když jsme tam přicházeli byl o správnosti tohoto faktu přesvědčen jen pan Bolek, když jsme odcházeli, všichni.

V Modré zátoce

Obvyklý večerní zmrzlinový rituál byl narušen pouze tím, že jsme šli řezat levanduli. Ani jsme se nešli podívat na zvolení královny krásy v Heliosu, protože jsme tušili vysoké vstupné. Místo toho jsme dlouho do noci hráli karty, zatímco dospělí se měli dobře, protože byli pozváni jugoslávskými přáteli na rozlučkové posezení.

10. den – sobota 21. 7.

Dnes tedy Bolci a Petříci opouští kemp, takže jdeme sólo za Arkádu. Předtím jsme od nich sesbírali všechny užitečné zbytky, aby měli pocit, že nás nenechali ve štychu. Přestože se maminka i dnes cítí spáleně, nedělala velké prádlo, alébrž držela se celý den ve stínu. Večer po procházce jsem navštívil místní letní kino přelezením zdi a viděl jsem film Banánový Joe. Protože nás už všichni opustili, je třeba uvést kapitolu

Petříci a Bolci

Nejprve, jak by mohlo už vyplývat z názvu, pokusím se rozebrat Petříky. Skládají se z otce, který se vyznačuje nerozlučností se svou kupodivu stále bílou čepičkou, schopností chrápat i

ve dne, dvěma syny a jménem Vladimír. Matka se jmenuje Jarmila a udivuje schopností uživit čtyři chlapy. Také ona má dva syny. Tomáš, syn, má úžasnou schopnost ztrácet se společnosti. Ani na plážích to nebylo jiné, tam se pravidelně nudil. Půjde do čtvrtého ročníku gymplu. Igor, syn, stejně starý jako Tomáš, má 7 dioptrií, které mu lékař doporučil krátkodobě nenosit. Jeho třídní profesorkou je soudružka profesorka Olšáková. Hlavu rodiny oslovuje strýče. Aleš, syn, půjde do čtvrté třídy základní školy. Je velice živý a vychováván s veškerou péčí rodičů. Dále k Petříkům patří auto Žiguli, přívěs a byt na Slavíkově ulici.

Doufejme, že jsem si je moc nerozkmotřil a pustím se do Bolků. Otec František se pravidelně Jugoslávii co Jugoslávii nechá od sluníčka spálit, až se na to nedá dívat. Paní Bolková Věra zase málokdy vleze do vody, dcera Ivana nemá v lásce slunce, dcera Michaela neopustí svůj nafukovací polštářek. Zmiňovat se o nich nemá cenu, je to tak učiněno v „Jugoslávii 82“. Snad jen, že mají stále stejného Žigulíka a přívěs.

11. den – neděle 22. 7.

Protože se dny zde stávají jednotvárnější a jednotvárnější, je na čase popsat náš časový pořad. Ráno vstává nejdříve tatínek, asi v 7 hodin, a jde koupit chleba. Asi v 8 hodin vstává maminka a už mě volají k snídani ve tři čtvrtě na devět. V půl desáté odcházíme (odjíždíme) k moři a tam býváme do pěti hodin. Hrajeme tam karty nebo chodíme do vody nebo čteme knížky. Dnes jsme odjeli „tramvají“ za Arkádu. Večer po večeři buď jdeme na korzo, nebo hrajeme karty. Já byl dnes v kině na Bombardérovi.

12. den – pondělí 23. 7.

Ranní vstávání proběhlo normálně a po snídani jsme jeli na Modrou zátoku. Po zkušenostech s uječenými holčičkami jsme se vydali po druhém břehu a šli a šli a šli až jsme došli na místo se stínem, s pěkným vstupem do vody a hlavně skoro bez lidí. Když jsme odcházeli, zkusil jsem jít jinou cestou, která se zdála být kratší, a takyže byla. Po procházce na nábřeží jsem šel zase do kina přes zeď na Dámu v černém.

13. den – úterý 24. 7.

Dnešní ráno bylo zajímavé pokusem mě a maminky vstávat s tatínkem a shlédnout ranní kemp a Starigrad. Mamince se to povedlo. I dnes jsme jeli na Modrou zátoku, ale k moři jsme sestupovali mnou prozkoumanou cestou na včerejší místo. Bylo tam trochu více lidí, hlavně Čechů ze Sportturistu, protože tato cestovní kancelář tam měla dva surfy. Dodal jsem si odvahy a zeptal se, zdali by mi jeden nepůjčili – prý o tom rozhoduje jejich instruktor. Toho jsem už neotravoval, protože jsem neuhlídal okamžik klidu alespoň jednoho surfu.

Zdá se, že kino pod letní oblohou přitahuje, protože bylo opět navštíveno, tentokrát mými rodiči, kteří si šli doplnit základní vzdělání shlédnutím sexy filmu Salon za masaža. Rozhodl jsem se vyfotit noční Starigrad, takže jsem sháněl stativ. Hned na první zeptání se mi zdálo, že ho mít budu, když ale příslušný Čech zjistil, že jsme zde na devizový příslib, tak mi ho nepůjčil, což mě odradilo a otrávilo a další vyptávání se jsem vzdal.

15. den – čtvrtek 26. 7.

Ráno jsme vstali hodinu před plánem (v půl šesté), probudily nás motory odjíždějících aut Jugoslávců, přátelů našich přátel. Zašel jsem pro chleba, spakovali jsme všechny věci a odjeli do Sučuraje, kde nás čekala tříhodinová fronta na trajekt. Pojedli jsme na posezení půl sučurajského chleba a přes značně zvlněné moře jsme přepluli po poledni.

Namířili jsme si to na poloostrov Pelješac. Tam jsme se chtěli nechat přeplavit a zpět jet po vlastní ose. Bohužel díky nepozornosti naší hlavy jsme naše auto v Kardeljavě nenalodili, nebylo místo, takže jsme ztratili na náladě, lístky jsme zase odprodali a vyjeli jsme do odpoledního vedra. Když jsme brali benzin, mile nás překvapila benzinčerpačka, která nám otřela

přední sklo. Do Žuljany, samovo ljepovo miesta v Jugoslávii, jsme dorazili asi v pět hodin. To, že tam hoří, jsme viděli, ale že požárem byl ohrožen i kemp jsme se dozvěděli až na místě. Po zakotvení stanu jsme se šli podívat do města a procházkou po pobřeží jsme objevili kemp přímo u vody.

Orebič

16. den – pátek 27. 7.

Probudil nás velký vítr cloumající stanem. Po snídani jsme šli podél pobřeží na místo, které s prvním rozbřeskem objevil tatínek, vstávající a hledající tak obdivuhodně brzo. Příjemná byla na tomto místě oblázková plážička, nepříjemný byl vlez do vody a ostré okolní šutry. Moře bylo studené, zato pobřeží bylo a je velice členité, divoké, s množstvím ryb a ježků. Večer jsme jeli do Orebiče a smáli se možnosti prodat zde, v Žuljaně, stan. Tento kemp je totiž naprosto český, hledat v něm auto jiné značky než CS je zbytečné. Překvapení bylo tedy na místě, když za námi ráno přišel houf jugoslávských dětí, jestli neprodáme stan, že to rodiče přijdou dnes večer vyjednat. Objednali jsme si je na půl desátou dnes večer.

Orebič je úplně malé městečko vyznačující se snahou tatínka mě vyfotit, abych nebyl na fotkách ošizen. Přijeli jsme brzo a stále se smáli. O půl desáté přesně přišli, prohlídli si stan a začali vyjednávat. Chvíli přemýšleli o 250 DM, dost dlouho jsme se zdrželi na 300 DM, nakonec jsme stan prodali za 350 DM a nábytek za 30 DM. Spokojenost na obou stranách.

Večer naposledy v našem velkém stanu

17. den – sobota 28. 7.

Vstávali jsme velice časně v šest hodin, chtěli jsme brzo odjet. Stan jsme zbourali před zraky jeho majitelů – otce a hlavně dcery, pro kterou byl koupen – a domluvili jsme si nocleh u nich

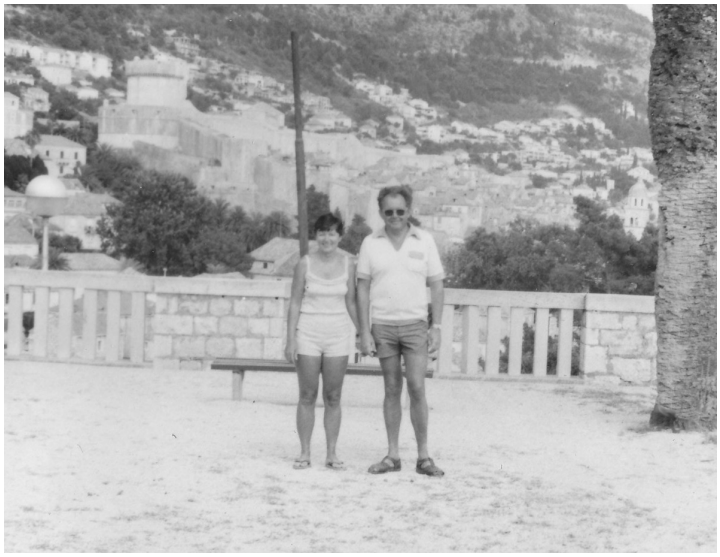

Pod známou palmou v Dubrovníku

Procházka v Dubrovníku

v Sarajevu. Zapomněl jsem popsat etapu, kdy tatínek říkal: „toho si važte, to je naposledy“ a všechno bylo naposledy, hlavně posezení. Pak už jsme jeli pryč ze Žuljany, z Pelješacu a mířili na Dubrovnik, nejdražší město Jugoslávie. Opět jsme prošli Stari Grad, přístav, vykoupali se v moři u jeskyňky, vyfotili se pod palmou a odpoledne jedeme dál na jih cestou číslo 2 a někde u Petrovace, poř. Bačiči, chceme zakotvit v kempu a strávit tu poslední dny pobytu v Jugoslávii. Potěšil nás trajekt v Boce Kotorské, kde jsme vůbec nečekali a nemuseli tak objíždět dlouhou zátoku. Místní hoši si vydělávají otíráním předních skel aut, za což vyžadují velice neodbytně odměnu. Potom jsme už hledali kemp a byl to až ten u Petrovacu i když s trochou bloudění. Líbilo se mi, jak nevěřícně si hlídali již kempující jugoslávci místo pro svoji Fiču, nelíbilo se mi, jak nepěkně jsem byl přijat se svými židle nahrazujícími stohy slámy. To mě trochu rozladilo, útěchu v plné míře nenahradila ani pozdní relaxace. Na obrovsky hlídané místo pro Fiču přijel ten nejmenší typ Fiata, kde ani není slyšet motor, jestli znáte ten typ.

Petrovac

18. den – neděle 29. 7.

Ráno jsem byl probuzen neobvykle neodbytným voláním: „Martine, vstávej“. Stěhovali jsme se totiž na nové, lepší místo. První den u otevřeného moře nás obšťastnil velikými vlnami, které zničily mnou vyhloubenou studnu. Večer je proti Starigradu veliká zima, a protože bez nábytku se nedá ponocovat, šli rodičové spát a já šel obhlídnout noční kemp a pak taky spát.

Provizorní kempování v Petrovaci

19. den – pondělí 30. 7.

Dnešní den se velice podobal včerejšímu. Ráno jsme vstali kolem osmé, já přišel až k už připravené snídani a šli jsme na pár kroků vzdálenou pláž a potom jsme se vystřídali u jídla a na pláži a asi ve čtvrt na pět jsme pláž opustili. Za zmínku stojí, že voda byla velice studená, na což nejsme z Hvaru zvyklí. Po večeři jsme zamířili do Petrovace vzdáleného asi 2 km. Velice se nám líbil, protože je po zemětřesení postaven v pěkném moderním stylu. Nelíbila se nám ale příchozí cesta po magistrále a chtěli jsme zkusit jít jinudy, od čehož maminka na poslední chvíli ucukla, čímž změnila tatínkovy plány, což se mi nelíbilo, pročež se na maminku zlobil, kterýmžto pádem se ona zlobila na něj. Naštěstí se na sebe nezlobili dlouho a do kempu jsme došli v pořádku – po magistrále.

20. den – úterý 31. 7.

Je poslední den pobytu u moře a prý na mě ráno padla nostalgie posledního dne. Ale já byl jenom ospalý. Jak je vidět, člověk se o sobě může dozvědět zajímavé věci. I dnes jsme šli na pláž a byli jsme mile překvapeni. Nefoukal vítr a moře bylo relativně teplé. Tatínek se vytrvale, ale marně, snažil zničit svůj dluh v mariáši. Večer jsme znovu zabalili auto a šli koupit chleba. Pak jsem šel již za tmy zkontrolovat živý noční pionýrský tábor, kde dlouho do noci vyhrává

discohudba, a připnul jsem na stan jednoho Čecha cedulku „predaje sa šator“, protože ta jeho nestála za nic.

21. den – středa 1. 8.

Dnes chceme dojet až do Sarajeva, proto jsme vstávali dost brzo. Do Starého Baru, což je turisticky zajímavé místo asi 20 km od Petrovace, jsme dorazili v 7 hodin a jako správní turisté jsme jím jen proletěli a jeli jsme dál. Máme před sebou mnoho hor o jejichž kráse nelze pochybovat, bohužel jízda jimi je náročná, zvláště když máte na cestě fůru pomalu se šourajících náklaďáků a tiráků. A tak se nelze divit nerudnosti tatínka, který řídil, a zblbnutí nás všech, když jsme připustili a obědvali na smetišti, jímž protékala řeka. Bylo nám neskonale vedro a neschladil nás ani pohled na okukující domorodé kluky oblečené do kalhot a svetrů. Opomenul jsem zastávku v Titogradu, která také tatínkovi na náladě nepřidala. Neustále počítal kilometry, spotřebu, čas.

Na tržišti v Titogradu

Náladu nám trochu spravila krajina Podrománie, která je velice pěkná. Taky tam už nebylo takové horko a blížili jsme se nezadržitelně k Sarajevu. To nám zvedlo náladu ještě více, protože jsme začali přemýšlet o návštěvě Jugoslávce Duško Mandiče. Díky plánku města jsme jeho byt našli snadno a začali jsme se na sebe usmívat. Usmíval se na nás i Mandič, který byl v bytě sám, protože rodina mu zůstala na Pelješacu. Nabídl mi zmrzlinu, rodičům expres kávu a pak jsme si přinesli z auta věci na spaní. Maminka započala štafetu koupání se, mezitím přišli Mandičovi přátelé – jugoslávec, který si vzal slovenku – měli sloužit jako překladatelé, což ale bylo nutné jen výjimečně. K dovytvoření atmosféry jsem měl přispět reprodukovanou hudbou, což se mi moc nedařilo, protože jsem nevěděl, který knoflík zmáčknout. Pan Mandič mi to sice ukázal, ale šahal tak najisto a samozřejmě, že jsem neměl šanci ho sledovat. Taky se pokusil nasadit mi stereosluchátka, ale to mi nesedělo. Získal jsem pocit, že je zvyklý na vyšší hladinu akustického tlaku, ale vzpomněl jsem si na jeho vítací slova – chovejte se tu jako doma – a hlasitost jsem zpětně snížil na úroveň pro mě přijatelnou. Pak už chystal večeři a tak jsme se bavili s jeho přáteli o situaci v Jugoslávii, sledovali olympijské hry v USA – gymnastiku mužů a obdivovali krásné barvy televizoru. Aby snad hostitel o nic nepřišel, snímá celý tento program na videokazetofon, či tak nějak se to mělo jmenovat. K večeři byly speciální hranolky, minutkově pečené maso a salát z rajčat, paprik a oleje. Když se dozvěděli o návštěvě z Československa, přišli pana Mandiče navštívit jeho sestra a její přítelkyně. Obrovský pes mi neznámé rasy konečně dostal večeři. Tento pes je velice milý a pěkně vycvičený a patří k Mandičovi. Viděli jsme z videorekordéru obrázky Mandičovy chaty na Javorině, poolympijském středisku (zde se konaly zimní olympijské hry v roce 1984). Vypadala pěkně. Když jsme se zmínili, že chceme koupit lyže (skije), ukázalo se, že Mandič je skrz Elanky odborník a slíbil nám, že se poptá po telefonu, kde v které prodejně jaké skije mají. Pak jsme šli spát.

22. den – čtvrtek 2. 8.

Ráno jsme vstali už v sedm hodin a už jsme měli připravenou snídani. Bílá káva stála na vařiči vyhřívaná svíčkou, chleba byl nahřát ve speciálním mikrovlnném nahřívači a všechno čekalo jen na nás. Mandič vyvenčil psa a pak vzal do ruky telefon a obtelefonovával (pomocí telefonní služby, která mu diktovala telefonní čísla) jednotlivé prodejny sportu v Sarajevu. Až

našel prodejnu s lyžemi požadovaných velikostí a více než požadované kvality. Bylo zataženo a vypadalo to na déšť. Proto jsme si vzali dlouhé kalhoty a vyrazili za vedení Mandičova auta do města, kde jsme šli vyhlédnout vytelefonované lyže – byly opravdu pěkné, pročež jsme navštívili banku a vyměnili šeky za peníze. Bohužel se rozpršelo.

Závěr

V tomto okamžiku původní Martinovy zápisy v deníku končí. Aby byla cesta uzavřena úplně, rozhodl jsem se, že dokončení cesty do Jugoslávie 1984 dokončím ze svých vzpomínek sám. Za těch 24 let se mnohé vytratilo z paměti, ale jedná se jen o zlomek cesty, který nyní popíši pohledem otce rodiny.

Mandič se s námi vrátil znovu do prodejny a koupili jsme dvoje lyže značky Elan – jedny pro Martina a jedny pro Maninu. V prodejně zařídil, že nám byl vypsán doklad pro celníky, ve kterém bylo konstatováno, že je to jeho dar a že byl řádně koupen – pokladní blok jsme si vzali s sebou. Pak se s námi rozloučil, dal nám klíče od svého bytu, ujistil nás, že se psa nemusíme bát, že už nás zná, a sám odjel do práce. To jsme se viděli s ním naposledy. Nevím, jak prožil hrůzné válečné události v devadesátých letech při ostřelování Sarajeva. Moc nás překvapila jeho důvěra v naši poctivost, protože nám nechal klíče od bytu se slovy, ať je potom hodíme do schránky.

V dešti jsme pokračovali ke hranicím. A protože stále pršelo, rozhodli jsme se jet stále dál. V Maďarsku jsme nakoupili nějaké potraviny, které u nás nebyly běžně k dostání, na hranicích v Komárně jsme neměli problémy a po půlnoci jsme dorazili domů.

Ještě dvě vysvětlující poznámky. Po prodeji velkého stanu jsme používali malý cestovní stan, tzv. Áčko, a těch několik nocí se to dalo vydržet. A další věc – lyže značky Elan Martinovi vydržely až do roku 2004, kdy je při lyžování ve Francii ohnul, a Manina na lyžích značky Elan jezdila také dvacet let, pak si koupila carvingy.

V roce 1984 jsme s sebou neměli barevný film, a proto jsou doplňující obrázky jen černobílé.